

מדד הקול הישראלי אוקטובר 2021

פרופ' תמר הרמן וד"ר אור ענבי

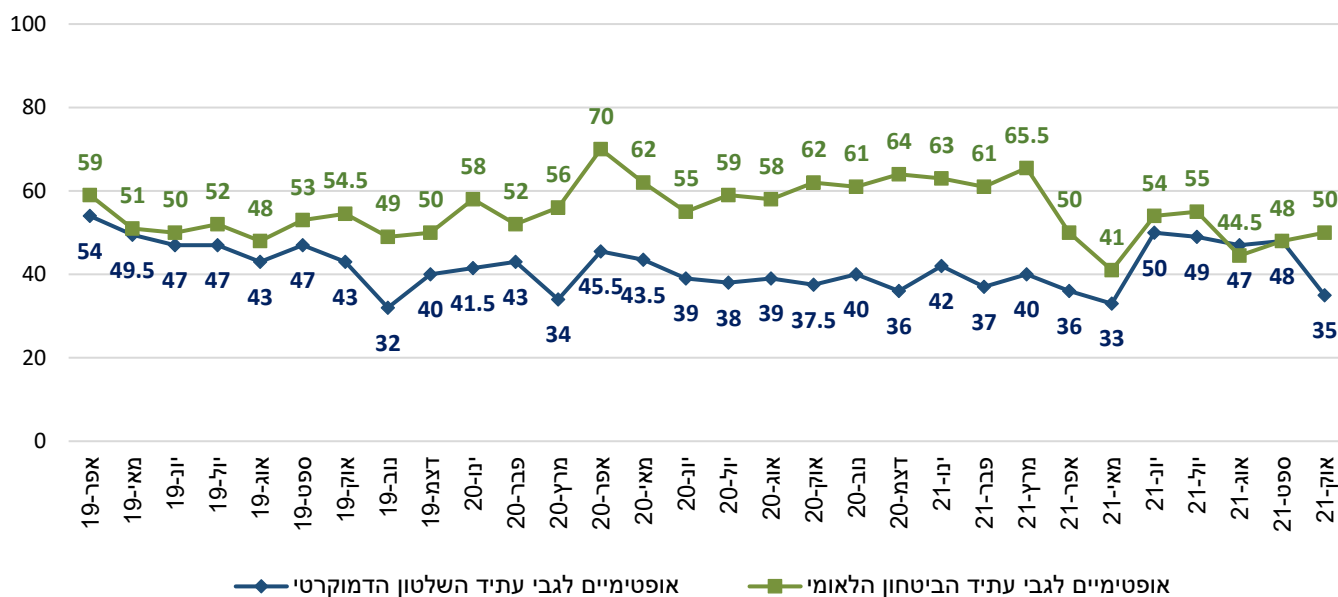
ממצאים עיקריים

- ❖ החודש ניכרת ירידה חדה באופטימיות של הציבור לגבי עתיד השלטון הדמוקרטי בישראל ועלייה קלה באשר לעתיד הביטחון הלאומי. כשליש בלבד אופטימיים בתחום הראשון וכמחצית בתחום השני.
- ❖ הירידה בשיעור האופטימיים לגבי עתיד השלטון הדמוקרטי בישראל ניכרת אמנם במיוחד בקרב מחנה הימין אבל גם מחנות השמאל והמרכז "מאבדים גובה".
- ❖ רוב בכלל הציבור סבורים כי הממשלה תצליח להעביר בכנסת את התקציב לשנים 2022-2023 ולפיכך לא תיפול.
- ❖ למעלה משליש, השיעור הגדול ביותר, בציבור סבורים כי מעמדה הבינלאומי של ישראל לא השתנה תחת הממשלה החדשה בהשוואה לעבר, והשאר מתחלקים באופן די דומה בין מי שסבורים שהוא השתפר למי שסבורים שהוא הורע.
- ❖ בשמאל התחושה היא של שיפור, במרכז תחושה דומה של שיפור או יציבות, ובימין שולטת תחושה של הרעה במצב.
- ❖ בחינה של מידת הידידותיות או העוינות כלפי ישראל של 10 גופים בינלאומיים ומדינות הציב בכלל המדגם את ארה"ב בראש כידידותית ביותר ואת האו"ם כגורם העוין ביותר. בקרב מדינות ערב שבדקנו הפעם, מרוקו נתפסת כידידותית ביותר.
- ❖ מצאנו פער גדול מאוד בין יהודים לערבים בשאלה זו: הערבים מעריכים את מידת הידידות של כל הגורמים והמדינות כגבוהה יותר מאשר היהודים.
- ❖ הוא הדין בניתוח לפי שלושת המחנות הפוליטיים: השמאל רואה את המדינות והגופים שבדקנו כיותר ידידותיים כלפי ישראל משני המחנות האחרים.
- ❖ הציבור חלוק בדעתו לגבי הצורך בתחנת שידור צבאית כמו גלי צה"ל. כמו כן אין עמדה ציבורית ברורה האם שידורי התחנה כיום הם ניטרליים פוליטית או וטים לצד זה או לצד אחר.

מצב הרוח הלאומי

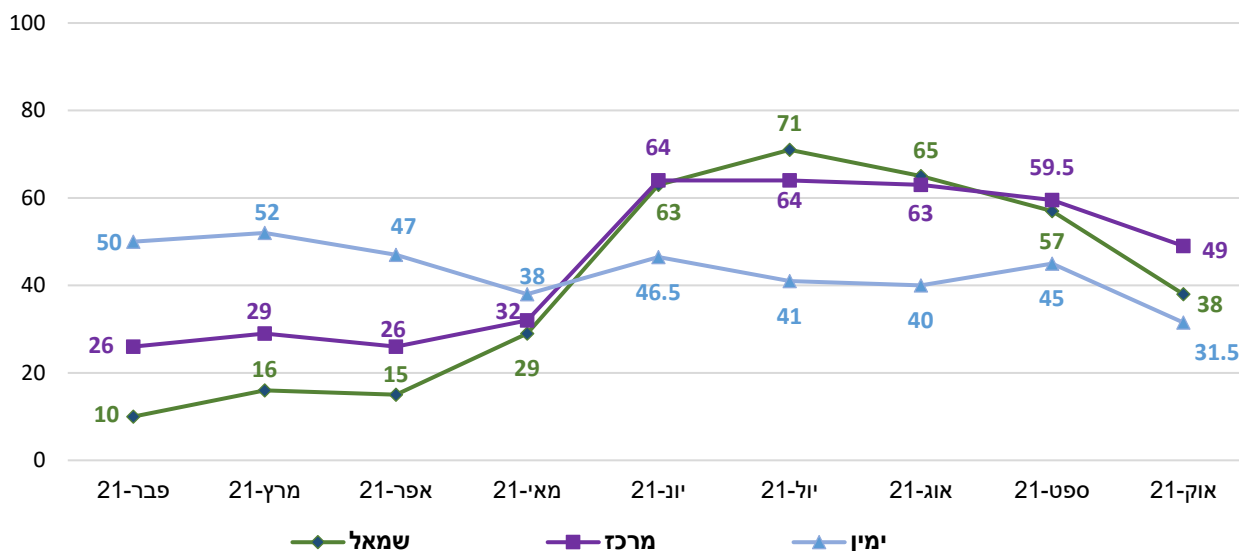
לאחר ארבעה חודשים בהם מידת האופטימיות לגבי עתיד השלטון הדמוקרטי בישראל הייתה יציבה למדי החודש חלה בה ירידה משמעותית (מ- 48% ל-35%), כלומר – רק כשליש מהמראיינים אופטימיים לגבי עתיד הדמוקרטיה בארץ. לעומת זאת, חלה עליה קלה באופטימיות של הציבור לגבי עתיד הביטחון הלאומי של ישראל בהשוואה לחודשיים הקודמים וכעת מדובר בכמחצית מהציבור. ובכל זאת, עדיין מדובר בשיעור נמוך מאלה שנמדדו בין ינואר 2020 לאפריל 2021.

אופטימיים לגבי עתיד הדמוקרטיה הישראלית ולגבי עתיד הביטחון הלאומי, אפריל 2019-אוקטובר 2021
(%, כלל המדגם)

פילוח מידת האופטימיות לגבי עתיד השלטון הדמוקרטי בישראל מחודש פברואר 2021, לפני הבחירות לכנסת ה-24 ועד היום, מעלה בציבור היהודי תנודתיות רבה בהתאם למחנה הפוליטי: בימין היה רוב לאופטימיים לפני הבחירות לכנסת ומיד לאחריהן, אך לאחר הקמת הממשלה החדשה בראשות בנט-לפיד האופטימיות ירדה ונשאר נמוכה יחסית. החודש, ככל הנראה על רקע ההערכה כי הממשלה תצליח להעביר תקציב ולא תיפול בזמן הקרוב, נמדדה רמת האופטימיות הנמוכה ביותר במחנה זה: פחות משליש מהימין אופטימיים. במרכז ובשמאל התרחש תהליך הפוך, עד מאי 2021 רק מיעוט במחנות פוליטיים אלה היו אופטימיים לגבי עתיד הדמוקרטיה, אך לאחר הקמת הממשלה החדשה חלה עלייה משמעותית במידת האופטימיות, כאשר השיא היה כחודש וחצי לאחר הקמת הממשלה, בסוף חודש יולי 2021 (71% מהשמאל ו-64% מהמרכז היו אז אופטימיים לגבי עתיד הדמוקרטיה). ואולם, מאותה המדידה יש ירידה רציפה במידת האופטימיות של שני מחנות אלה, וכיום רק כמחצית מהמרכז (49%) ופחות מזה מהשמאל (38%) הם אופטימיים, כלומר גם אם מסיבות נבדלות, חלה התקרבות מסוימת בין המחנות במידת הפסימיות לגבי עתיד השלטון הדמוקרטי מארץ.

אופטימיים לגבי עתיד הדמוקרטיה הישראלית, פברואר 2021-אוקטובר 2021 (% יהודים לפי מחנה פוליטי)

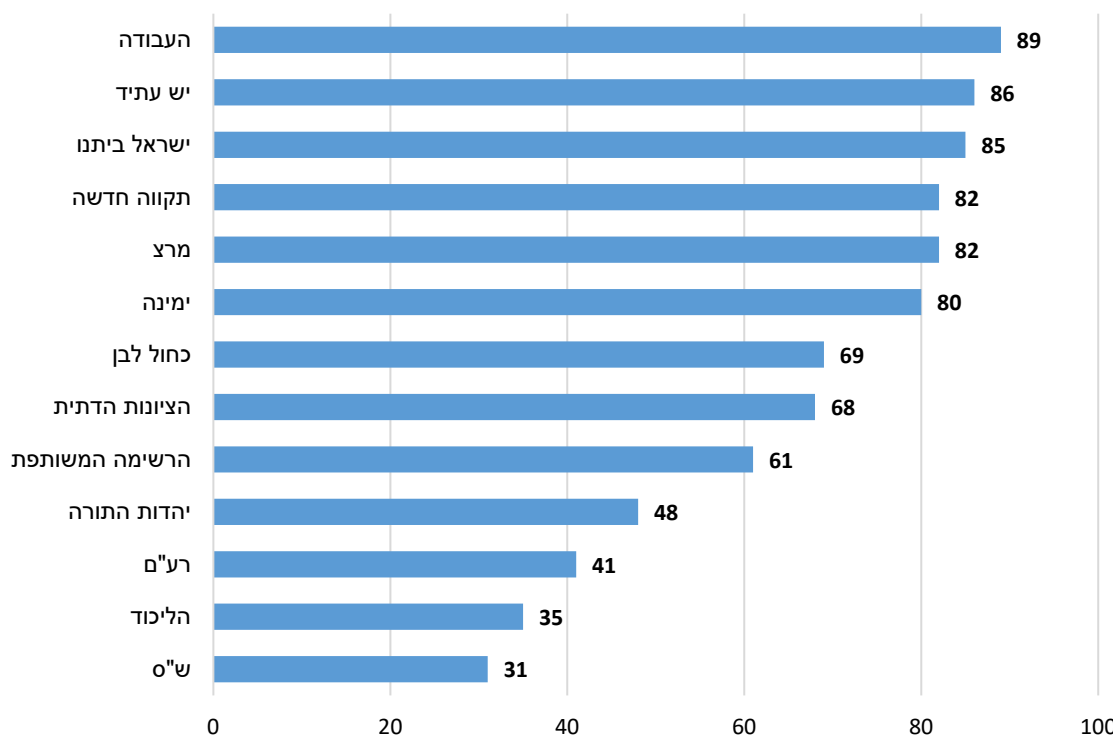
בציבור הערבי לאורך כל החודשים האחרונים רק כשליש אופטימיים לגבי עתיד הדמוקרטיה הישראלית, כאשר ערכים נמוכים במיוחד נמדדו בחודש מאי, לאחר מבצע שומר החומות (25%). עם הקמת ממשלת לפיד-בנט חלה עלייה מסוימת במידה האופטימיות (40%-42%), אך החודש היא נמחקה, ורק 29% השיבו שהם אופטימיים. בולטת במיוחד מידת האופטימיות הנמוכה של מצביעי רע"ם (25.5%), המהווה חלק מהקואליציה הנוכחית.

יאושר התקציב?

שלוש וחצי שנים מאז אושר לאחרונה תקציב המדינה בכנסת, ולאחר שאי אושר התקציב לפני שנה הוביל לפירוק הממשלה הפריטטית של נתניהו וגנץ, מאמינים רוב המרוויינים (61%) כי ממשלת בנט-לפיד תצליח בחודש הקרוב להעביר בכנסת את תקציב המדינה לשנים 2022-2023.

מקרב מצביעי מפלגות הקואליציה רוב גדול (79%) סבורים כי הממשלה תצליח להעביר את התקציב בכנסת. לעומת זאת, בקרב מצביעי מפלגות האופוזיציה רק 43% סבורים כן. יש לציין כי בקרב מצביעי רע"ם, שהיא כידוע חלק מהקואליציה, רק מיעוט מעריכים שהתקציב יעבור (41%). לעומת זאת, רוב מצביעי מפלגת הציונות הדתית ומצביעי הרשימה המשותפת סבורים כי התקציב יעבור, וזאת בניגוד למיעוט בקרב שאר מפלגות האופוזיציה.

בטוחים או חושבים שהממשלה תצליח להעביר את תקציב המדינה לשנים 2022-2023 (% כלל המדגם, לפי הצבעה בבחירות האחרונות)

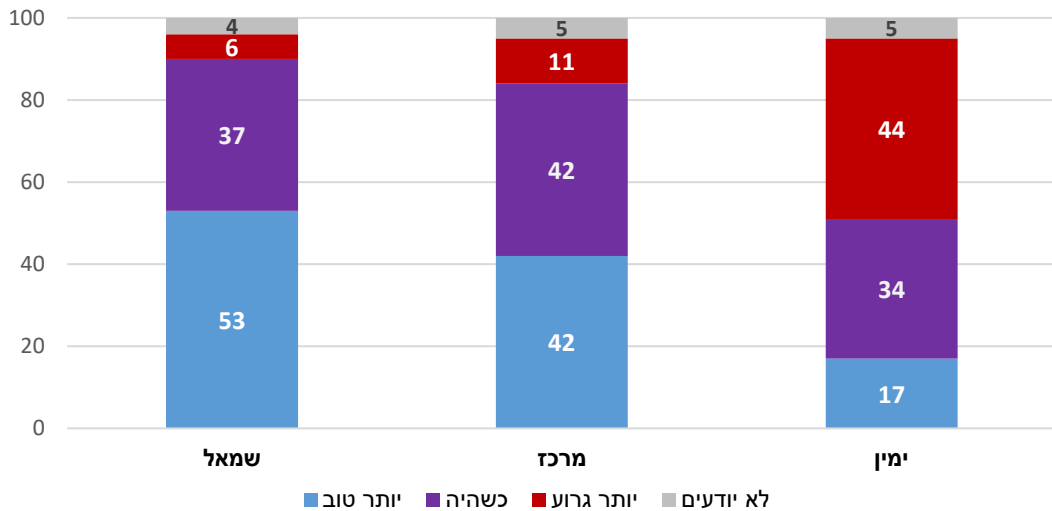
מדיניות חוץ

אחת מנקודות החוזקה של ראש הממשלה נתניהו הייתה מעמדו הבולט, וכתוצאה מכך גם מעמדה של ישראל בזירה הבינלאומית. ביקשנו לדעת באיזו מידה הציבור תופס את מעמדה העכשווי של ישראל בעולם, כעת משבראשה עומדים נפתלי בנט ויאיר לפיד. שאלנו: "ראש הממשלה בנט ושר החוץ לפיד משקיעים מאמצים רבים בביסוס הקשר עם מנהיגים בינלאומיים והסברת מדיניות ישראל. האם לדעתך מעמדה של ישראל כיום בזירה הבינלאומית הוא הרבה יותר טוב, די יותר טוב, כשהיה, מעט יותר גרוע, הרבה יותר גרוע". מצאנו כי בקרב היהודים העמדה השכיחה ביותר (37%) היא אמנם כי לא חל שינוי במעמדה של ישראל בזירה

הבינלאומית, אבל כמעט כשיעור הזה סוברים שהוא השתפר או הורע (27% סוברים כי הוא השתפר ו-30% שהוא הורע תחת בנט ולפיד). במילים אחרות, אין לציבור היהודי תמונת מצב אחת ברורה על המצב מבחינה זו. ההתפלגות בקרב המרואיינים הערבים דומה, אם כי מעט יותר חיובית: 40% סוברים שהמצב לא השתנה, 30% שהוא השתפר ו-23% שהוא הפך גרוע יותר.

פילוח התשובות לשאלה לפי מחנה פוליטי (יהודים) מעלה תמונה ברורה: בשמאל יש תחושה של שיפור, במרכז יש שוויון בין מי שמבחינים בשיפור למי שסוברים שבמצב הבינלאומי של ישראל נותר כשהיה, ואילו בימין יש רוב המעריכים שהמצב הורע.

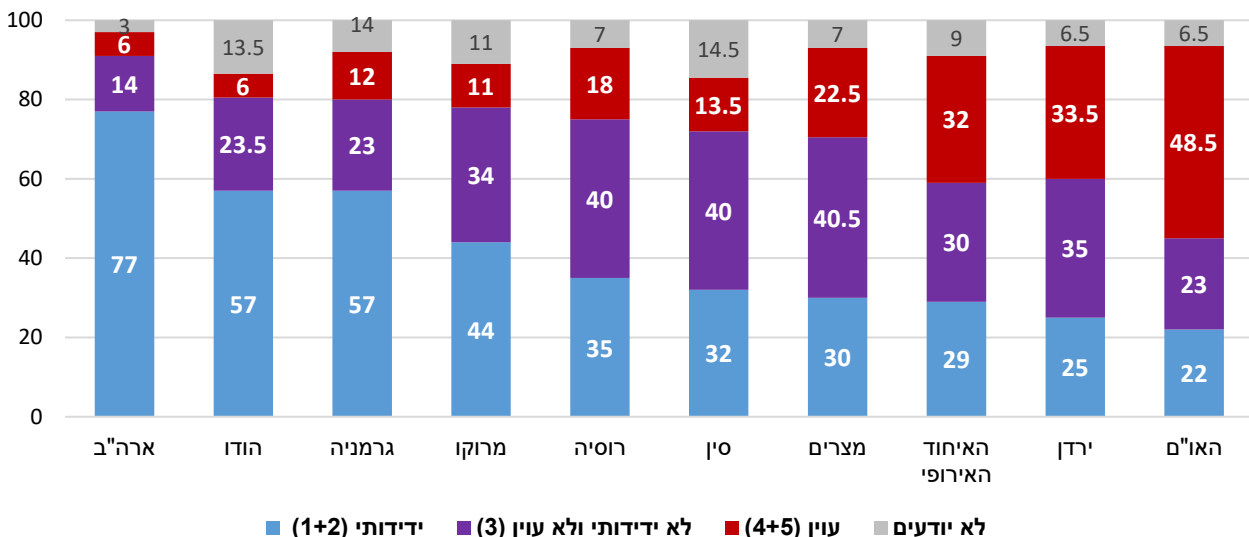
"האם לדעתך מעמדה של ישראל כיום בזירה הבינלאומית הוא:....." (%, מדגם יהודים, לפי מחנה פוליטי)

מי אויב ומי ידיד בזירה הבינלאומית?

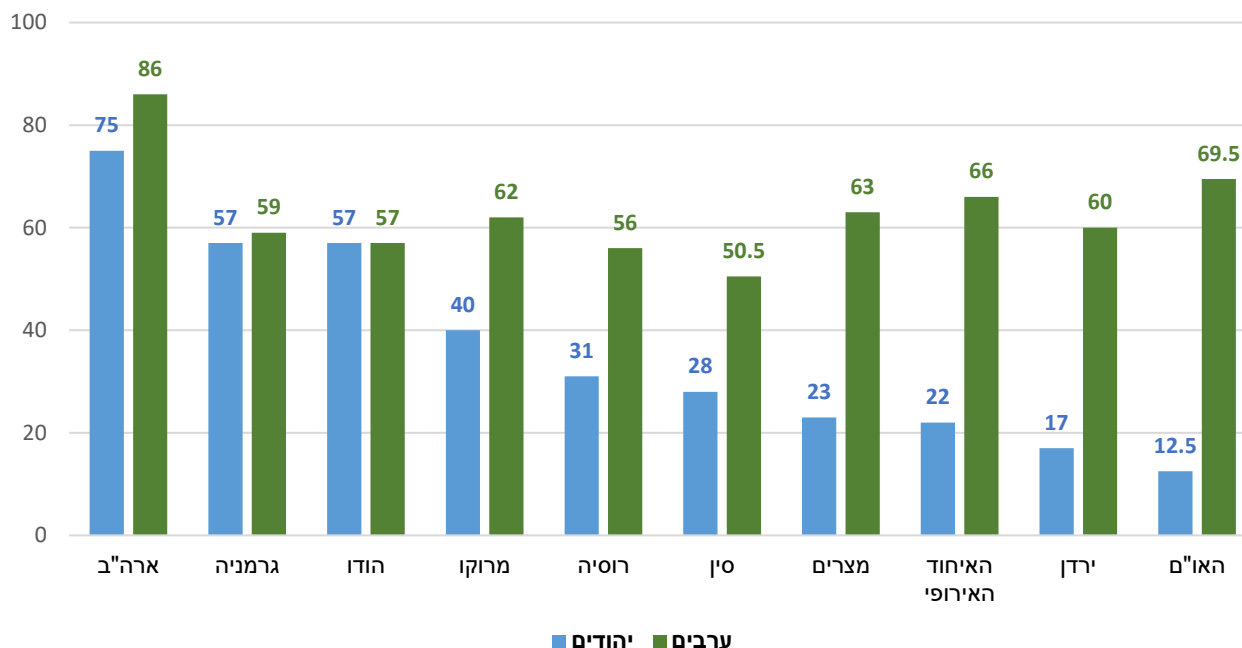
מדי כמה שנים אנחנו מנסים למפות את יחסם של הישראלים לגופים בינלאומיים ולמדינות שונות בעולם מבחינת מידת הידידותיות או העוינות שלהם כלפי ישראל, על רקע השינויים בזירה הבינלאומית. בדקנו הפעם 10 גופים ומדינות. הידידותיות מבין כולם יצאה שלא במפתיע ארה"ב, שלגביה גם אי הוודאות של הציבור היא הקטנה ביותר (3% בלבד שבחרו באפשרות לא יודעים). הגורם הנתפס כעוין ביותר הוא האו"ם. מבין המדינות הערביות (מצרים, ירדן ומרוקו), מרוקו נתפסת כידידותית ביותר.

האם כל אחד מהגופים ומהמדינות הבאות הוא ידידותי או עוין לישראל כיום? (כלל המדגם) (%)

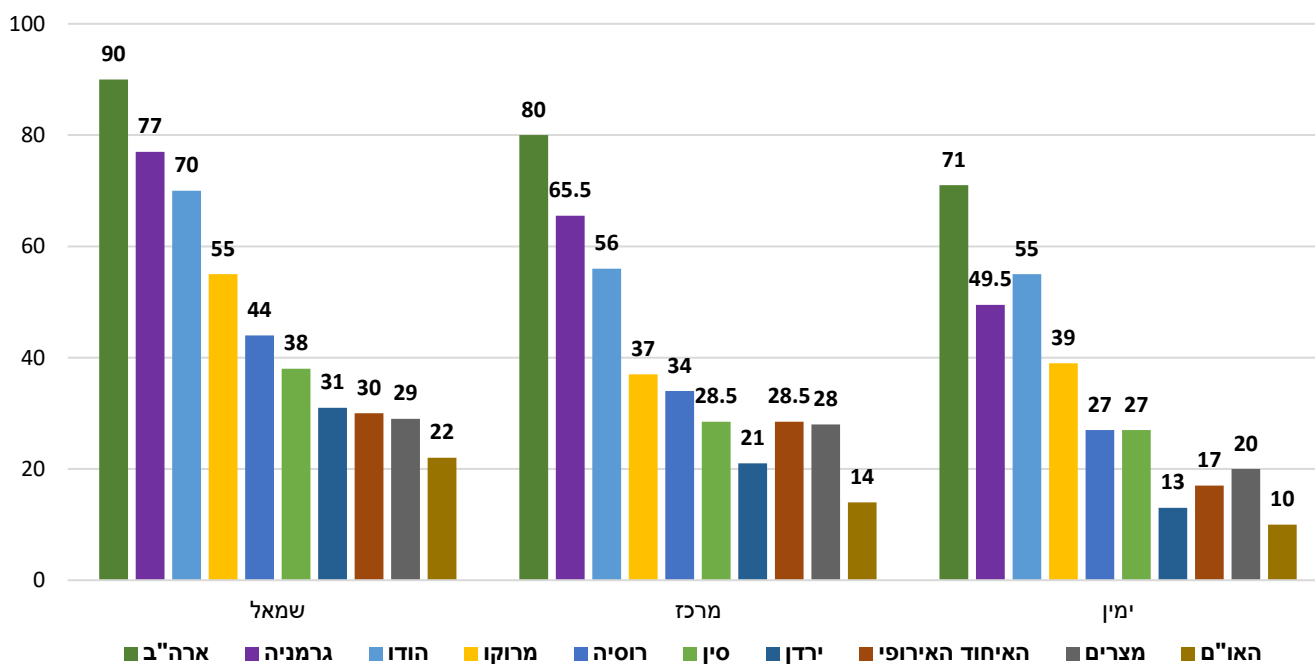
ואולם, מצאנו הבדלים גדולים בין יהודים לערבים בעניין זה. הערבים מייחסים לכל הגופים שבדקנו מידה רבה בהרבה של ידידותיות כלפי ישראל בהשוואה ליהודים. רק כשמדובר בהודו הערכת הערבים והיהודים דומה ובקירוב גם בנוגע לגרמניה.

סבורים שכל אחד מהגופים ומהמדינות הבאות הוא ידידותי לישראל כיום (%) (יהודים וערבים)

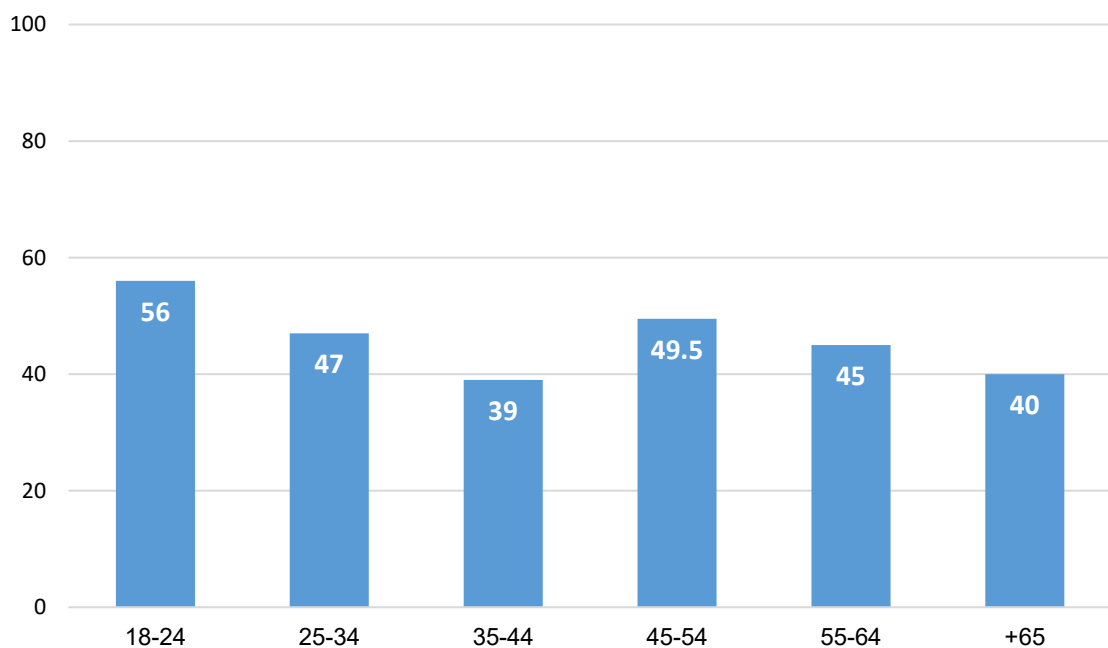
פילוח של מדגם היהודים לפי מחנות פוליטיים מראה כי בכל המחנות ארה"ב מוליכה בראש אבל בהבדלים ניכרים, ואילו האו"ם הוא הגורם הפחות אהוד בשלושת המחנות. כלל, השמאל, קצת בדומה לערבים, יותר "מפרגן" לכל המדינות בהשוואה למרכז ולימין, כלומר רואה את העולם כיותר ידידותי לישראל משני המחנות הפוליטיים האחרים.

סבורים שכל אחד מהגופים ומהמדינות הבאות הוא ידידותי לישראל כיום (%) (לפי מחנה פוליטי)

היש צורך בתחנת שידור צבאית? הציבור הישראלי חלוק בדעתו בשאלה האם יש או אין צורך כיום בתחנת שידור צבאית כמו גלי צה"ל: 45% מהמרוואיינים היהודים סבורים כי יש צורך בתחנה כזו ואילו 41% חושבים שאין בה צורך. בציבור הערבי מעל מחצית סבורים כי אין צורך בתחנה כזו (55%) לעומת כרבע (26%) הסבורים כי יש בה צורך. פילוח מדגם היהודים לפי מחנה פוליטי ולפי מיקום על הציר חרדים-חילונים מעלה כי אין שום קבוצה שבה יש רוב לחושבים או בטוחים שיש צורך בתחנה צבאית כמו גלי צה"ל. עם זאת, פילוח מדגם היהודים לפי גיל מראה כי יש רוב כזה בקרב הצעירים (18-24) – 56%, לעומת מיעוט בקרב שאר קבוצות הגיל.

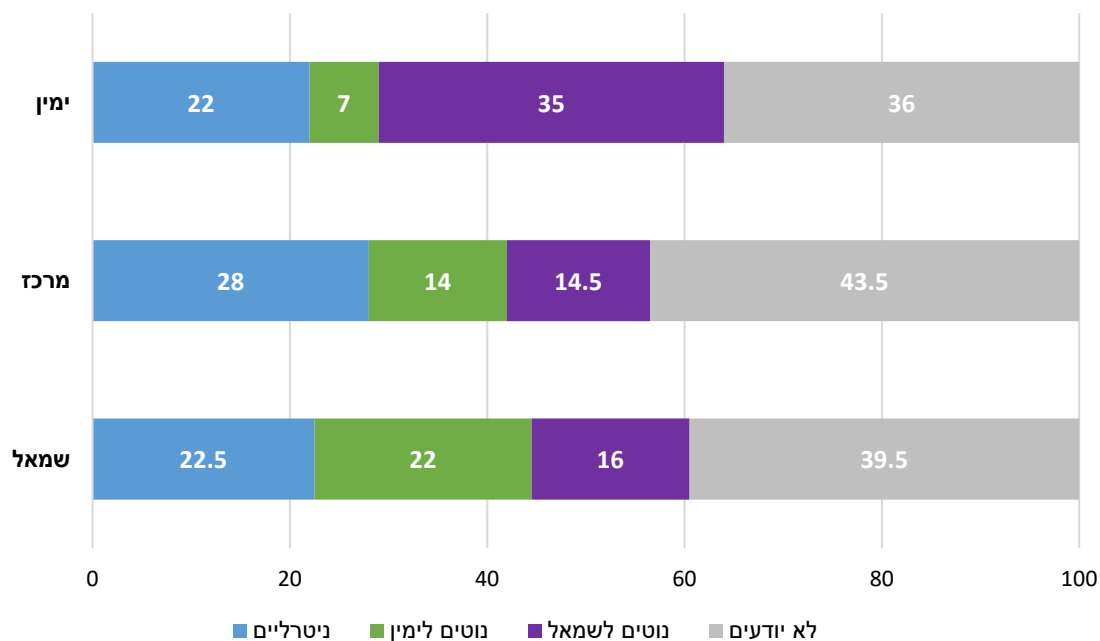
האם יש צורך כיום בתחנת שידור צבאית? (% מדגם יהודים, לפי גיל)

גלי צה"ל ניטרליים פוליטית? פחות מרבע מהמרוואיינים (22%) סבורים כי השידורים בתחנת גלי צה"ל הם ניטרליים פוליטית, 14% מרגישים כי שידורי התחנה נוטים לימין, כרבע כי הם נוטים לשמאל (24%) ושיעור גבוה אינם יודעים (40%).

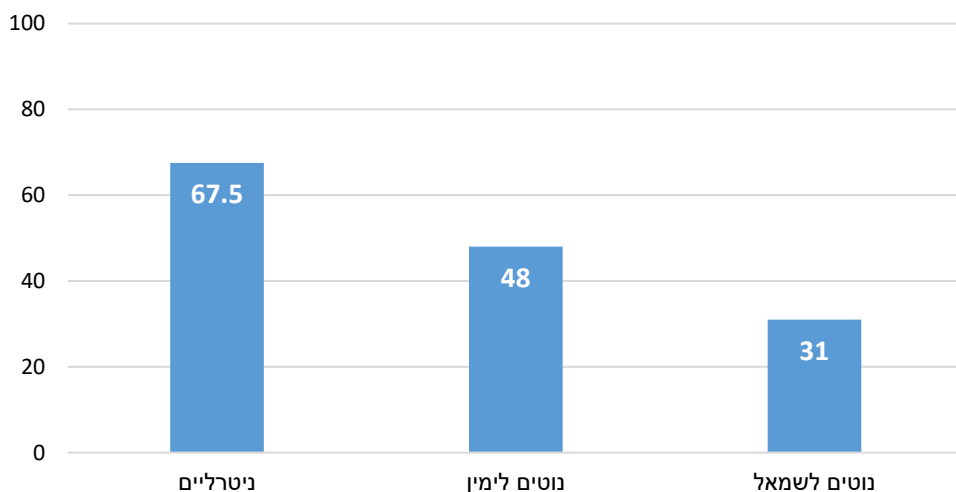
פילוח מדגם היהודים לפי מחנה פוליטי מעלה כי בקרב מי שזיהו עצמם ימין מעל שליש סבורים כי השידורים בגלי צה"ל נוטים לשמאל לעומת 7% שצינו כי הם נוטים לימין ו-22% כי הם ניטרליים; במרכז שיעור זהה סבורים כי השידורים נוטים לשמאל ולימין (14% ו-14.5%); בשמאל מיעוט (16%) ציינו כי השידורים נוטים לשמאל, ושיעור מעט גבוה יותר כי הם נוטים לימין (22%). במילים אחרות, אין כיום לתחנה "צבע" פוליטי ברור.

האם שידורי גלי צה"ל ניטרליים או נוטים לימין או לשמאל הפוליטי? (% , יהודים, לפי מחנה פוליטי)

יש קשר חזק בין המידה בה תחנת גלי צה"ל נתפסת כניטרלית מבחינה פוליטית לבין הצורך בקיומה של התחנה כיום. שני שליש ממי שחושבים שהתחנה ניטרלית סבורים כי יש בה צורך, לעומת קצת פחות ממחצית ממי שסבורים כי היא השידורים בה נוטים לימין, ופחות משליש ממי שצינו כי השידורים בה נוטים לשמאל.

האם יש צורך כיום בתחנת שידור צבאית? (% , כלל המדגם, חושבים/ בטוחים שיש צורך, לפי מידת ניטרליות)

מדד הקול הישראלי אוקטובר 2021 נערך על-ידי מרכז ויטרבי לחקר דעת קהל והמדיניות במכון הישראלי לדמוקרטיה. בסקר, שנערך באינטרנט ובטלפון (השלמות של קבוצות שאינן מיוצגות כראוי במרשתת) בין התאריכים 24-27/10/2021, רואינו 602 איש ואשה בשפה העברית ו-150 בשפה הערבית, המהווים מדגם ארצי מייצג של כלל האוכלוסייה הבוגרת בישראל בגילאי 18 ומעלה. טעות הדגימה המרבית לכלל המדגם $\pm 3.59\%$ ברמת ביטחון של 95%. עבודת השדה בוצעה על ידי מכון מדגם. לקובץ הנתונים המלא ראו:

<https://dataisrael.idi.org.il>